

NOVICAS

Uredništvo in upravnistvo v K.
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnistva št. 323 —

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Socializacija bolniške oskrbe.

V Nemčiji je na dnevnem redu vprašanje o socializaciji bolniške oskrbe. To se pravi: vse bolnišnice in vse bolniške blagajne naj se podružabijo in preidejo v upravo države, občine ali drugih samoupravnih enot. Zdravniki in vse bolniško strojno osebje preide v službeno razmerje državnih, občinskih ali drugih avtonomnih uslužbenec.

Za socializacijo bolniške oskrbe se v prvi vrsti potezajo bolniški strežniki in pa strežnice, ki so ob sedanjih razmerah vedno izpostavljeni negotovosti glede zasluzka in preskrbe v starosti. Za socializacijo se je izjavilo tudi društvo socialističnih zdravnikov. Vse ostale organizacije zdravnikov so se pa izjavile proti. Proti je tudi večina nesocialistične javnosti. Nasprotniki navaajo proti socializaciji gospodarske in nprave razloge, oboje zelo tehtne in prepričevalne. Tako poroča »Köln. Volkszeitung«:

Glasom statističnih podatkov Katoliške bolniške zveze dne 1. januarja 1921 je v Nemčiji 2039 bolniških in oskrbovalnih zavodov, v katerih je zaposleno redovno osebje. Od tega je 1162 zavodov v zasebni lasti. Skupno število redovnih strežnikov in pa strežnic znaša na teh zavodih 27.670. Temu je treba prišteti še 2772 samostojnih ambulancnih oskrbovalnih postaj z nadaljnjimi 11.849 redovnimi strežniki osebami. V gori navedeni zvezi je bilo 1. marca t. l. 699 zasebnih zavodov s 83.053 posteljami. To je skoraj ena tretjina vseh zasebnih bolniških zavodov v Nemčiji. Ako računamo, da stane danes ustanova vsake posamezne bolniške postelje 6000—8000 mark, potem vidimo, da bi bilo treba samo za prevzetje vseh zasebnih zavodov v javno upravo veliko nad eno milijardo mark. K temu pa pridejo potem še redni vzdrževalni stroški. Tu si treba predotčiti, da stane danes posamezna redovna strežniška moč na leto povprečno 365 mark, dočim določa najnovejša drž. tarifa za žensko strežniško osebje povprečno leto plačo 6600 mark. Razen tega je za svetno strežno osebje veljaven osemurni delavnik, vsled česar bi se moralo število strežniških moči znatno pomnožiti. Bolniški zavodi bi torej stali ogromne vsote, ki bi jih skušale uprave pokriti z znatnim zvišanjem oskrbovalnine. To bi pa imelo za posledico, da bi se tako posamezniki kakor bolniške blagajne do skrajne sile ogibale bolnišnic in bi morale le-te znatno omejiti svoj obrat ali sploh prenehati. Take posledice se že jasno kažejo po bolnišnicah, odkar so uveljavljene visoke nove oskrbovalne pristojbine. Pri tem trpi škodo predvsem negovanje ljudskega zdravja, potem pa tudi strežniške delavne moči, ker se krči prilika za nameščenje.

Razen gospodarskih pa prihajajo v poštev tudi globoki moralni razlogi. Zasebna

dobročelnost, ki se tako rada odziva, ko je treba pomoči bolnemu bližnjiku, bi s socializacijo bolniške oskrbe izgubila svoje polje in usahnila. To bi pomenjalo za družbo — poleg gmetne — tudi veliko moralno izgubo. Razen tega je moralni vpliv redovniškega strežniškega osebja v bolniški oskrbi neprecenljive vrednosti, ki ga more ravno današnja doba duševne raztrganosti najmanj

pogrešati. In tretjič je tudi idealna požrtvovalnost redovnega strežniškega osebja svetel zgled, ki kaže pot do družabne poravnave, do katere moramo priti.

Tako »Köln. Volkszeitung«, ki bi se ji moglo očitati le to, da se premalo ozira na potrebe svetnega strežniškega osebja. Toda tem potrebam bi se dalo in moralo odpo- moči potom socialnega zavarovanja.

Za samoupravo ljudstva in avtonomijo Slovenije.

Ljubljana, 31. maja 1921. Kakor pred 4 leti slovensko ljudstvo po shodih in tabo-rih, kakor so tedaj občine po svojih zastopih izražale svojo voljo po osvoboditvi jugoslovanskega naroda, tako gre danes med slovenskim in hrvatskim ljudstvom kot vihar zahteva po samoupravi. Novoizvoljeni občinski zastopi sklepajo resolucije, v katerih zahtevajo samoupravo ljudstva ter nedeljivo in avtonomno Slovenijo z zakonodajno in upravno

polnomočnim dež. zborom in dež. vlado.

Prva je izrekla to zahtevo dolenska Kostanjevica, sedaj gredo za njo kamniške občine.

Zanimivo pa je, da samostojneži z liberalci glasujejo proti avtonomiji, ter odkrito priznavajo, da so za centralizem.

Ljudstvo pa vstaja, govori in zahteva vedno glasneje. V boju, v kakršnih je našo ljudstvo vajeno zmagovati, bo zmagalo s svojo zahtevo tudi sedaj! Pogum in delo!

Podaljšanje delovnega časa.

Poverjeništvu za socialno skrb deželne vlade nam pošilja:

Ker se tolači uredba o delovnem času z dne 8. aprila 1921, priobčena v Uradnem listu št. 43 iz 1921, napačno, opozarja ministrstvo za socialno politiko, da je ta uredba le dopolnilo prvotne uredbe z dne 12. septembra 1919 v Uradnem listu št. 154 iz 1919. Delovni čas v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovinskih in prometnih podjetjih, ki zaposlujejo več nego 5 delavcev, ali ki obratujejo z elementarno silo, ostane še nadalje omejen na 8 ur dnevno ali 48 ur tedensko. Podaljšati se more le izjemoma na 10 ur dnevno, ali 60 ur tedensko, a tudi to največ trikrat po štiri tedne v istem koledarskem letu. Delo za deveto in deseto uro se mora plačevati v vsakem slučaju najmanj 50 odstotkov više nego delovne ure normalnega delovnega časa.

V manjših obrtnih pa, kjer se ne uporablja elementarna sila (kakor n. pr. parna, vodna, električna itd.) in ni zaposlenih

več nego pet delavcev, se more dovoliti podaljšanje delovnega časa na 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko na poljubno dobo, če je potreba in če ostane obrat kot manjši obrt. V smislu uredbe je delavec tudi vajenec in volonter, ne glede na to, da li prejema kako plačo ali ne.

Dovoljenje za podaljšanje delovnega časa izdajajo pristojna obrtna nadzornišva za svoje okrožje (obratno nadzornišvo v Ljubljani, v Celju in Mariboru in sicer na prošnjo podjetnika, če je potreba za podaljšanje dokazana. Vloge in rešitve glede podaljšanja delovnega časa so proste kolektivne.

Samolastno podaljšanje delovnega časa se kaznuje z denarno kaznijo od 10 do 500 dinarjev. Delo nad 8 ur se mora pa tudi v tem slučaju plačati 50 odstotkov više nego normalne delovne ure.

Za mladinske delavce, do izpolnjenega 16. leta velja še dalje predpis, da ne smejo delati več nego 8 ur dnevno.

Milijonska goljufija na škodo Jadranske banke.

LDU Sarajevo, 30. maja. (ZNU.) Pri sarajevski podružnici Jadranske banke je podružnični Ambrožič ponarejal kreditna pisma, ki so se glasila na njegove sokrivce ter prevaril banko za nekoliko milijonov kron. Policija je stvar odkrila in krivce aretirala.

Iz seje konstituantne.

Belgrad, 30. maja. Popoldanska seja ustavotvorne skupščine se je otvorila ob 1.25. Prvi govornik republikancev posl. Gjonović pravi, da je naša država bogata, da pa jo v razvoju ovira gospodarska in moralna pokvarjenost kot vojna posledica. Gospodarska stabilizacija se bo izvedla samo na ta način, ako se vsa država prisili na produktivno delo. Zahteva tudi, da se sprejme v ustavo načelo socializacije, kontrola delavcev nad podjetji, zjamčenje

prava na stavko in da se uvede državna kontrola nad kapitalom in pravo kmetovalca na zemljo, katero obdeluje. Glede gospodarskega sveta veli, da tako, kakor ga je vlada odredila, nima nikake vrednosti.

Posl. Etbin Kristan vpraša, ali bi on kot član opozicije mogel glasovati za to poglavje, ko je predgovornik, član večine, rekel, da ni dobro. Veli, da jugoslovanski narod ni svoboden, dokler mu bo vladala peščica ljudi, ki ga eksploatirajo. Zahteva, da se narodu zagotovi svoboda, vendar ne tako, da se mu da svoboda na papirju, marveč realna svoboda, ki se da doseči s tem, da se zagotovijo gospodarske in socialne potrebe. Govori proti kapitalizmu, pod katerim kleči v težkih mukah ves delavni narod. Socialni demokrati niso zahtevali popolne socializacije, nego samo njen začetek v svrhu, da delavec spozna proces produkcije in razdelitve blaga, tako da bo, ko se nekega dne izvede socializacija, za to sposoben. Smatra, da agrarno vprašanje ni urejeno in apelira, da se to poglavje vrne ustavnemu odseku, da ga popravi.

Posl. Sejdalibeg Filipović (musliman) govori o delu bosansko-hercegovinskih posestnikov zemlje za izplačilo kmetovskih selišč. Dokazuje, da so ti posestniki zemlje v Bosni in Hercegovini v ogromni večini njeni starodavni lastniki, dočim se to ne more dokazati za kmete, ki so došli iz okoliških krajev, iz Dalmacije, Srbije, Črne gore in Like. To se lahko dokazuje po njihovem narečju in običajih. Veli, da ni niti treba govoriti o beglukih, ker so to zemljišča, ki nikdar niso imela na sebi kmetovskih bremen in ki so istotako privatnopravna last kakor vsaka druga privatnopravna lastnina. Potem govori o borbi muslimanov proti avstrijskim tendencam. Na koncu pravi, da bodo muslimani glasovali za ustavo, dasitudi ni prišlo do nagodbe v agrarnem vprašanju, potem pa bodo sami obračunali z boljševiki, ki jim hočejo vzeti zemljo. Seja je bila zaključena ob pol 9. zvečer, prihodnja pa je odredjena za jutri ob 9. uri dop.

Šrb za Ljubljano.

ALI JE KAJ TAKEGA NA VSEM SVETU MOGOČE?

Ljubljančan nam piše: Sokolski dom zdajo torej na Trgu Tabor. Sokoli hočejo imeti svoj Dom. Dobro! Nihče jim ga ne more braniti. Ko bi si izbrali za to primeren prostor, kdo bi si mogel kaj reči? Toda da si gredo za to izbrati lep in potreben trg ter ga zazidati, to je nekaj nezaslišanega! Pa to še ni najhujše. Ko bi ga postavili na trg tako, da bi bil vendar promet prost, bi se dalo še kako zagovarjati. Pa ne tako. Ampak gredo in ga zavale — na sredo ceste! Ne kake stranske ceste, ampak glavne ceste, ki vodi z ene strani dežele v mesto, in glavne ceste, ki vodi iz mesta na centralno

E. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejih.

In preden mu je še prišlo na misel, se je hitro umaknil na eno stran kapelice in se skril med vejevjem, in iz tega skrivališča je prežal kakor tiger iz svojega brloga na prihod svoje druge žrtve. Opazil je nemirni ogenj v svetlih in lepih očeh Atenca, krče, ki so kazili njegov kipu podoben obraz in pačili njegove brezbarvene ustnice. Videl je, da je Grk brez razuma. Ko pa je dospel Glavk do mrtvega Apecidovega trupla, iz katerega je temnordeča kri počasi tekla preko trave, je vkljub vsemu ta čudni in strašni prizor vzbudil njegovo podozornost, četudi je bil njegov razum zmeden in omračen. Ustavil se je, položil svojo roko na svoje čelo, kakor da bi hotel zbrati svoje misli, in rekel:

»Halo! Endimijon, ali tako sladko spavaš? Kaj ti je luna povedala? Ljubosumnega me delaš; sedaj je čas biti pokonci,« — in nagnil se je z namenom, da bi vzdignil truplo.

Egipčan je popolnoma pozabil na svojo slabost, skočil izza svojega skrivališča in pobil Grka, ko se je sklonil, na tla tako, da je padel preko samega kristjanovega trupla, nato pa je na ves glas zavpil:

»Halo, meščani — o! Pomagajte mi! Hitite semkaj — semkaj! — Umor — umor

pred samim vašim svetiščem! Pomagajte, sicer morilec uide!« S temi besedami je položil svojo nogo na Glavkova prsa! Nepotrebna in odvisna previdnost, kajti vsled padca in vpliva pijače je Grk ležal nezavesten in nepremično, samo semintja je prišel preko njegovih ustnic kak nerazločen in divji glas.

Ko je Egipčan stal tamkaj in čakal prihoda onih, katere je njegov glas še vedno klical, se ga je močje polastilo kesanje in obžalovanje — kajti kljub svoji zlobnosti je bil vseeno dober človek; zapuščen stanje Glavka — njegove blodeče besede — njegov omračen razum ga je celo bolj ganil kakor Apecidova smrt in pol slšno je rekel sam pri sebi:

»Ubogi prah in pepel! — Uboga človeška pamet! Kje je sedaj duša? Lahko bi ti bil prizanesel, tekmeč moj — nikdar več tekmeč! Toda usodi se mora pokoriti — moja varnost tirja žrtvovanje tebe!« Pri teh besedah je začel še bolj glasno klicati, kakor da bi hotel vdušiti svojo vest; izza Glavkovega pasu je potegnil stilus, ga pomočil v kri umorjenega ter ga položil poleg trupla.

Sedaj je prihitelo hitro in brez sape nekoliko meščanov na lice mesta; nekateri so nosili baklje, ki so bile v mesečini nepotrebne, katerih svetloba pa je rdeče in migljajoče odsevala na temnem drevju; obstopili so prostor.

»Dvignite ono truplo,« je rekel Egipčan, »in dobro stražite morilca!«

Vzdignili so truplo in velika je bila njihova groza in jeza, ko so v tem mrtvem truplu spoznali svečenika častitljive in oboževane Izide; še večje pa je bilo njihovo začudenje, ko so v obtočencu spoznali občudovanega in krasnega Grka.

»Glavk!« so vzklíkili okoli stoječi na en glas, »ali je mogoče?«

»Jaz bi preje,« je zašepetal nekdo svojemu sosedu, »mislim, da je Egipčan sam morilec.«

Sedaj pa je stopil med množico neki centurij.

»Kako! Mlakuža krvi! Kdo je morilec?«

Okoli stoječi so pokazali na Glavka. »Ha! Pri Marku, videti je, kakor da bi bil pravzaprav on žrtev! Kedo ga obtožuje?«

»Jaz,« je rekel Arbak in se ošabno vzravnal pokonci, in dragulji, ki so krasili njegova oblačila in se lesketali v vojakovih očeh, so tega častivrednega bojovníka na mestu prepričali o odličnosti priče.

»Oprost! — tvoje ime?« je rekel.

»Arbak; zdi se mi, da je zelo poznano v Pompejih. Ko sem šel skozi zaj, sem zapazil pred seboj Grka in svečenika v resnem pogovoru. Opotekajoče kretanje prvega, njegovo silovito obnašanje in njegovo glasno govorjenje me je osupnilo; zdelo se mi je, da mora biti pijan ali blazen.

Naenkrat sem ga videl, kako je povzdignil svoj stilus — planil sem naprej — toda prepozno, da bi zamogel prestopiti udarec. Dvakrat je zabodel svojo žrtev in ko se je sklonil nad njo, sem v svoji sveti jezi in grozi pobil morilca na tla. Padel je brez boja, in to me še bolj potrjuje v misli, da ni bil popolnoma pri zdravi pameti ko je izvršil zločin; kajti moj udarec je bil zelo slaboten, ker sem šele pred kratkim okrevljal od hude bolezni, Glavkova postava pa je, kakor vidite, krepka in mladeniška.

»Njegove oči so zdaj odprte — njegove ustnice se premikajo,« je rekel vojak. »Govori, vjetnik, kaj praviš k tej obdolžitvi?«

»Obdolžitvi — ha — ha! No, veselo se je zgodilo; ko je stara coprnica spustila svojo kačo name in je Hekata stala poleg in se na vsa usta smejala — kaj sem mogel storiti? Toda jaz sem bolan — slabo mi prihaja — silovita kača me je ugriznila. Ponesite me v posteljo in pošljite po zdravnika; stari Eskulap sam me bo zdravil, ako mu poveste, da sem Grk. O, usmiljenje — usmiljenje — jaz gorim! — Mозeg in možgani mi gore!«

In Atenec se je s silnim in presunljivim glasom zgrudil v roke okoli stoječih.

»Blede se mu,« je rekel častnik sočutno, »in v svoji zmedenosti je zabodel svečenika. Ali ga je kedo izmed navzočih videl danes?«

pokopališče. Ali je kaj takega še kje na svetu mogoče?! Glavne prometne ceste zazidavati! Drugod poslopja podirajo, da odpirajo prometu nove žile — pri nas jih zazidavajo. Drugod napravljajo nove trge in jih zasajajo, pri nas jih izsekavajo! Ljubljana bo s Sokolskim domom na to stran proti sv. Križu in Posavju srečno — zabarikadirana. Proti Turkom, ki bodo od te strani vdrl v mesto, se bomo lahko uspešno branili. Napravijo naj se še potrebna mestna vrata in straža naj oborožena s helebardami koraka gori in doli, da sovražnik ne vdre nad nas. Tako se morajo po najnovejšem sistemu zavarovati moderna mesta.

Nečuvstva in neverjetna je skrb bivših mestnih očetov in deželne vlade za varstvo Ljubljane. Če se trgi kar tako zazidavajo in ceste prezidavajo, se čudimo, zakaj niso postavili Sokolskega doma na Mestni ali Marijin trg ali zakaj niso izsekali Zvezde in ga tam postavili; bi imeli Sokoli vendar bližje kakor hoditi skoz Kravjo dolino! Tam bi se približno enako dobro podal kakor na Tabor; namreč: kakor pest na oko. — Občudovanja vredna je ženijalna nerodnost mestnega stavbenega urada, ki dovoljuje take šale sredi mesta.

Ze preje se je s tem izhodom iz mesta k Sv. Križu in na Posavje popolnoma napako ravnalo in šuštralo. Martinova cesta je preozka in pod železnico nepotrebno zavita. Pa vendar je bila pot še kolikor-toliko ravna, če tudi preveč vijugasta. A mestnim stavbenikom ni bila še dosti kljukasta. Morali so jo dati zazidati, da bo zdaj iz samih kljuk. Prav za na razstavo! Dolej je človek kljub vsem nepotrebnim kljukam še srečno našel izhod na to stran. Sedaj bo človek, ki mu pot ni dobro znana, v nevarnosti, da se med temi kljukami izgubi. Kakšne pojme bo imel tujec o Ljubljani, ki bo hotel priti iz središča mesta na pokopališče. Potreboval bo posebnega kazipota. Drugod mesta skrbijo za krasne vhode, da tujec dobi prijeten vtisk takoj na prvi pogled. Ljubljana ima s kolodvora tak vhod kakor nobeno drugo mesto. Pogledite n. pr. Gorico, Celovec, Maribor, Zagreb in primerjajte s tem ljubljansko kolodvorsko ulico! Tujec si mora misliti, da je prišel v kako srednje-azijsko mesto. Tam so taka predmestja. Namesto pa, da bi mestni svet in mestni stavbni urad skrbela za boljše vhode v mesto, pa še te, kar jih je, zazidavajo! Velike zasluge so si stekli Sokoli, mestni svet in stavbni urad pod patronanco deželne vlade vred za spakovanje Ljubljane. Trma triumfira nad pametjo, vandalizem nad kulturo. Živela Kurja vas, njene kljuke, koti in luknje!

Politični dogodki.

— Znamenita obletnica. Včeraj so pretekla štiri leta, ko je predsednik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Anton Korosec v dunajskem parlamentu prečital sledečo majniško deklaracijo: »Podpisani poslanci, združeni v Jugoslovanskem klubu izjavljajo, da na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava zahtevajo ujedinjenje vseh dežel v monarhiji, kjer žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno samostojno, od vsakega gospodarstva tujih narodov svobodno in na demokratični podlagi osnovano telo, pod žezlom habsburško-loranske dinastije, ter da se hočejo z vso močjo zavzeti za doseg te zahteve svojega enega in istega naroda.« Ta deklaracija, ki je bila izraz želja našega ljudstva, je izzvala v nemškem časopisju velik razburjenje in zahteve, da se dr. Korosec in drugi ugledni iniciatorji te deklaracije kaznujejo kot »veleizdajalci«, so bile na dnevnem redu. Danes, ko se je uresničila popolna svoboda, so »veleizdajalci« zopet na dnevnem redu in ljudje, ki se v onih časih niso upali niti »pisniti«, so dr. Korosec in njegove za naše ujedinjenje zaslužne tovariše proglasili za »protidržaven element«, ki se ga mora iztrebiti. Dr. Jan. Ev. Krek, ki ima največ zaslug za to deklaracijo, je prezgodaj umrl; sicer bi bil tudi on doživel, kako ga naši kapitalistični centralisti nazivljejo »avstrijkanca« in »protidržaven element«. Taista stranka slovenskih kapitalistov, ki danes preganja »separatiste«, je v Avstriji pod predsedstvom barona Heina preganjala dr. Kreka in mu hotela vzeti službo in kruh. Vse se ponavlja.

— Nov grob za nasprotnike Cerkve. V Parizu je v visoki starosti umrl mož, ki je vodil na Francoskem zadnje čase veliko preganjanje cerkve: Combes. On je l. 1905. pretrgal vezi Francije s sv. stolico, on je izvedel ločitev Cerkve od države, on je pognal katolištvo iz francoskega javnega življenja. Danes, po 16. letih, so diplomatične vezi med Francijo in Vatikanom obnovljene, a katolištvo je v Franciji zopet zavzelo svoje častno mesto, prvo mesto v javnem življenju. To je še doživel Combes in — umrl. Umrl kot mož, čegar javno delo je zgodovina brezobzirno obsodila in ga še živega potisnila v stran, med politične mrtvece. Za njim njegova domovina ne bo potočila niti ene solze in se ga bo spominjala z zamrzo, ker jo je

vodil po krivih potih. Cerkev pa odpuščajoče in resno zre zopet na nov grob svojih sovražnikov ob svojem vznosu. Ne Combes in Pribičević, ampak tudi vsa peklenška vrata je ne bodo premagala!

— Z belgrajskega političnega bojišča. Razpoka v zvezi med demokrati, radikali in muslimani je vsak dan večja in bo zveza držala komaj še do sprejetja ustave. Ustavni odbor se sploh več ne shaja na seje. Po vesteh iz Belgrada namerava Pašić, kakor hitro se reši ustava, na vsak način odstopiti. Kdo naj potem prevzame oblast, ko se razbije sedanji vladni blok? Demokrate žene samo ena želja: da ostanejo na vladi. Smučajo se okoli zemljoradnikov in socialistov, da bi jim dali potrebno večino za sestavo nove vlade. Muslimani ostajajo ob strani in se boje, da se ne obrišejo za obljubljene milijone. Težišče političnega položaja se umika za kulise, kjer se vrše prve barantije za bodoče ministrske stolce.

Nova krščanska ljudska stranka. Nemčiji, Italiji in drugim evropskim deželam, kjer se katoliško ljudstvo zbira pod praporom mogočnih krščanskih ljudskih strank, se hoče sedaj pridružiti tudi Španija. Tam snujejo sedaj ljudsko stranko po vzoru nemškega Centra in italijanske Popolare. Stranka ima v Španiji vse pogoje za razvoj in ni dvoma, da bo kmalu zavzela v deželi eno prvih mest.

— Ženske proti ženski volivni pravici. Nič novega ni, da ima ženska volivna pravica med ženskami samimi najhujše nasprotnice. To so večinoma ženske, ki so srečno poročene ali ki sicer zavzemajo v družbi tako ugodno stališče, da ne žele ničesar drugega, a na svoje manj srečne sestre ne mislijo. Takih žensk je povsodi, zato se ne smemo čuditi, da obstajajo n. pr. v Švici, v Nemčiji in drugod organizacije, ki imajo edini namen pobijati žensko gibanje za ravnopravnost in zlasti žensko volivno pravico. Podobno organizacijo imajo tudi v Združenih državah, kjer so ženske nedavno dobile volivno pravico v osrednji parlament. Organizacija se imenuje »Narodna družba za prbijanje ženske volivne pravice«. Ta organizacija je kljub svojemu porazu silno bojevit in njena predsednica gđc. Mary Kilbreth napoveduje, da ne bo preje položila orožja, dokler se ženska volivna pravica zopet ne odpravi. Kot prvega sredstva v tem boju se pa družba poslužuje ravno — ženske volivne pravice. Poslanke, ki izidejo iz njene srede, imajo samo to nalogo, da v parlamentu pobijajo žensko volivno pravico. »Mi zaničujemo — pravi gđc. Kilbreth — politiko in ves politični sistem »bossov«, ki jih nadzorujejo agenti težke industrije in proti temu se bomo borile do zadnje kaplje krvi.« Pri vsem tem pa dokazuje ravno ta družba proti ženski volivni pravici, da se da vsako zlo v javnem življenju — naj že kdo smatra za zlo to ali ono — najuspešneje pobijati edino le na — parlamentarnih tleh in na ta vodi samo volivna pravica. Ze samo s tem je ženska volivna pravica opravičena in utemeljena.

Dnevni dogodki.

— Moka bo vendar cenejša! Ameriška konkurenca se je vendar začela uveljavljati tudi na našem žitnem tržišču. Zadnji teden so bile cene v Bački in Sremsu še po 950—980 K 100 kg. A za novino se ponuja pšenica za mesec julij po 900 K, za avgust in pozneje pa celo po 780 do 800 K 100 kg. Kljub tem razmeroma nizkim ponudbam se pa kupci niso oglasili, ker ponuja Amerika pšenico za avgust po 550 do 600 K kvintal! Spričo tega in ker naša žita na splošno lepo kažejo, smemo upati, da bomo končno jedli zopet cenejši kruh.

— Konec begunskega skrbstva. Deželna vlada je sklenila, da se begunski urad s 1. junijem razpusti in se vsi preostali begunski posli poverijo oddelku za socialno skrbstvo. S 30. junijem t. l. se ustavijo vse begunske podpore, izvzemši hiralce in sirote v dobroteljskih zavodih. Državno gospodarstvo v Strnišču se opusti, vsi begunci se morajo lotiti dela, da se sami preživijo. Večje število begunskih družin se te dni preseli v Prekmurje; samo železničarske družine ostanejo začasno še v Strnišču.

— Iz Zagorja ob Savi. Procesija Sv. Reš. Telesa se je vršila kakor običajno v četrtek, dne 26. maja. Ljudi je bilo razmeroma precej. Da je bil vtis procesije sijajen, zato so pač skrbeli nevažljivi medstrankarski radovedneži, ki so tvorili na več krajih špalir; po večini ljudje, ki niti pred Najsvetejšim ne upognejo kolena. Komentarja ni treba.

— Iz Zagorja ob Savi. Zadnje dni je predmet govorjenja naš tukajšnji kino. Pretečni teden so bili namreč izdani na delavstvo oklici, ki pozivljajo, naj delavci kina ne obiskujejo, oziroma naj tujcev ne podpirajo. K temu bi mi pripomnili, da je g. Pitamic, upravitelj kina, menda že tretje leto tu in bi bilo pač na mestu že preje upoštevati dejstvo, da je on tujec. G. Pitamic bi si pa lahko tudi na drug način zasi-

gural svojo eksistenco, ne ravno potom kina; vsaj je baje elektrotehnik. Kino pa naj bi prešlo v roke domačinu invalidu, katerih je dovolj brez stalnih dohodkov; izmed njih bi pač ne bil nobeden tako naiven, ki bi trdil, kot baje g. Pitamic, »da ni odvisen od delavcev«. Vsak pač ve, da je dosedaj tvorilo pretežno večino gledalcev delavstvo, zatoorej je natančevanje g. Pitamica prazno.

— Ponesrečena stavka v Mariboru. Stavbinski delavci v Mariboru so šli 30. t. m. vsi zopet na delo, ne da bi bili dosegli najmanjši uspeh.

— Tatvine. Heleni Brezovšek v Škofji ulici so tatovi ukradli 700 kron vredne čevlje. — V pritok Ljubljane pri Zalogu je bila vržena ročna granata, vsled česar je bilo ubitih veliko rib. Nekega moža, ki je nato lovil ribe, so orožniki prijeli. — Zapri so Franca Pajsarja iz Zaklanca, ker je ukradel Jožetu Zalarju v Borovnici suknjič in klobuk. — Kočariči Mariji Avguštin v Železnikih je bilo ukradenega iz njene hiše raznega blaga v vrednosti 23.000 kron. Na ligu je neki dosedaj še neznani tat oškodoval Rudolfa Pahorja za 320 in kočarico Marjeto Janežič za 5000 kron. —

— Konj ukraden je bil posestniku Jakobu Poklukarju v Žejah pri Naklem. Tat ga je odgnal na Koroško.

— 1000 kron vredna doza izgubljena. Nadučitelj Mihael Debelak v Šmartnem pri Litiji je izgubil na cesti med Šmartnom in Litijo 1000 kron vredno srebrno cigaretno dozo.

— Kopljejo se žel! Zadnji vroči dnevi so toliko ogreli Savo, da so Zagrebčani trumoma hiteli v mestno obrežno kopališče, ki sicer še ni dovršeno, a vendar tako daleč, da za silo služi. Pri nas se je nekaj pisalo in govorilo o ureditvi kopališča na Savi, a sedaj je vse tiho in ljubljansko prebivalstvo bo še dalje navezano na tisti kurnik, ki se mu pravi mestna kopel, in na Kolezijo, ki bi zadostovala za mesto z nekaj tisoč prebivalcev, ne pa za Ljubljano.

Ljubljanski dogodki.

Ij Katehetski sestanek, zadnji v tem šolskem letu, bo 1. junija ob petih v posvetovalnici K. T. D. Važen razgovor.

Ij Električna cestna železnica. Pred nedavnim časom smo poročali v našem listu o spomenici, ki so jo poslali uslužbenci te družbe upravi. Ta spomenica je — kakor smo že povdarjali — popolnoma zgrajena in se večina uslužbencev z njo ne strinja. Ta pa iz sledečih razlogov: V spomenici se enostavno zahteva povišanje plač. Družba pa naj na magistratu izpolni povišanje tarife. Ni pa upravi stavljen rok, od katerega naprej naj se plačuje delavcem povišek. Jasno je, da družba, ki je s sedanjem stanjem razmer popolnoma zadovoljna, ne bo ravno hitela izposlovati povišanja tarif, kajti ona dobro ve, da bi se v slučaju višjih cen voznih listkov občinstvo ne vozilo več v toliki meri in bi torej uprava utrpela precej dohodkov. Iz teh vzrokov čakajo uslužbenci odgovora na svojo spomenico že skoraj dva meseca in pričrjani smo, da bo končni odgovor ta, da družba ne more zvišati tarif in seveda tudi plač ne. Uslužbenci pa bodo morali sestavljati novo spomenico, v kateri bodo zahtevali povišanje ne glede na to, kaj da ukrene družba glede tarif. To je pač njena zadeva in kakor smo že zadnjič dokazali, ima družba dovolj dobička in ji ni treba v slučaju zvišanja plač zvišati tudi tarifo. Zadeva prejemkov uslužbencev pa je nujna, kajti zaslužek teh ljudi je tako majhen, da komaj zadošča za hrano. Samski uslužbenci dobe namreč 30 K dnevno, z vsemi dokladami pa jim pride največ do 1350 K mesečno. Oženjen z večjo družino pa dobi največ 2000 K. Da s takimi prejemki nikakor ni mogoče živeti, je jasno in zato je nujno potrebno, da se jim isti povišajo.

Ij Kopališki vlak Ljubljana — Laze. Obratno ravnateljstvo južne železnice je uvedlo od 1. junija do 31. avgusta kopališki vlak iz Ljubljane gl. kol. v Laze po nižnji ceni, in sicer za I. razred 4.50 din., za II. razred 3 din., za III. razred 1.50 din. Odstopilo pa je od zahteve, da se morajo posetniki izkazati pri blagajni z legitimacijo, kakor je bilo objavljeno v »Uradnem listu«. Kopališki vlak odhaja iz Ljubljane, gl. kol. ob 14. uri 20 min. in pride v Laze ob 14. uri 41 min. Iz Laz se vrača prvi vlak ob 18. uri 30 min. in pride v Ljubljano ob 19. uri 04 min., drugi vlak pa ob 19. uri 54 minut s prihodom v Ljubljano ob 20. uri 30 min. — Dohod v kopališče je iz ceste, ki vodi iz kolodvora proti Zalogu. Tu bo napravljena posebna dohodna brv v kopališče. Občinstvo se opozarja, da je samo ta dohod dovoljen, vstopanje v kopališče na drugih prostorih je pod kaznijo prepovedano. Tudi je strogo prepovedano uničevati poljske nasade in posedati po travi. Ker pa dohodna brv še ni izdelana, se prosi občinstvo, da opusti posejanje kopališča do 7. junija, ker je dohod v kopališče, dokler ni brv dokončana, nemogoč in bi se posestnikom ob kopališču delala škoda.

Ij Načelnik ministrstva trgovine in industrije, oddelka v Ljubljani, dr. Marč vsled odsotnosti ne sprejema strank od 29. maja do 12. junija.

Ij Obsojeni tatovi. Avgust Dremelj je bil obsojen na 2 meseca, Matija Carli na 1 mesec, Josip Bajt na 1 teden ječe, ker so kradli oves, Jože Mravljia pa na 200 kron globe, ker je ukradeni oves kupoval. — Alojzij Krivec iz Zaloga pri Kamniku je bil obsojen na 3 mesece ječe, ker je ukradel par škornjev.

Ij Tatvina na Vodnikovem trgu. Žural Ivani, kramarici, je bilo v noči od 26. na 27. maja pri vplomu v njen zaboj na Vodnikovem trgu ukradenih 20 belih ženskih srajc, 12 otročjih zimskih maj, 2 tucata lesenih trompet, 4 tucate lesenih lončkov različnih barv in nekaj moških naramnic v skupni vrednosti 3000 K.

Ljubljanska porota.

Včeraj je bil obsojen na 9 mesecev težke ječe France Cvetko, ker je 8. februarja ukradel na glavnem kolodvoru v Ljubljani 3 kg svinjine. Ker ga je pri tatvini zasledil čuvaj južne železnice Unger, ga je Cvetko zabodel z nožem v vrat in ga nevarno poškodoval.

Danes je predsedoval porotnemu senatu g. dvorni svetnik Regally, državno pravdništvo je zastopal g. državni pravdnik dr. Ogo reutz.

Uboj v Sp. Berniku.

Andrej Stare, posestnikov sin iz Sp. Bernika je bil že od lanske jeseni v sovražstvu s bratom Blažem in Jakobom Jenkom. Koncem meseca je Stare z žilovko pretepel Jakoba in je Janezu Pogačarju rekel, da bosta Jenkova že dobila ko bo prišel France Zalokarjev domov. Zvečer 2. aprila 1921 so se fantje zbrali na vasi. Ko se je Blaž Jenko razgovaral z Jožetom Galjotom o vojaščini, je pristopil k Jenkotu France Zalokar in ga je pozval, naj gre spat. Medtem je pristopil od zadaj Andrej Stare, ki je udaril Jenkota z gnojnimi vilami tako silno po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla in je proti jutru umrl. Stare se mora zagovarjati pred poroto zaradi hudodelstva uboja.

Stareta je zagovarjal g. dr. Krek; zasebni udeležence je zastopal g. dr. Vrtiček.

Obtoženi Stare je rekel, da ni mislil Jenka ubiti, udariti ga je nameraval le po hrbtu pa so vile odletele. Z Jenkom se je spril rad sestre. Gnojne vile je imel v tisti noči sebo za slučaj, če bi bil napaden. Ko ga je udaril je odšel domov, ko je drugo jutro izvedel, da je Blaž umrl, se je sam naznanil orožnikom.

Porotniki so vprašanje krivde soglasno potrdili. Sodišče je obsodilo Stareta na 3 leta te. ke ječe, poostrene vsako leto z dvakratno temnico.

Naša društva.

d Seja ljubljanskega okrožja JSZ se vrši v sredo, dne 1. junija ob 5. uri popoldne v spodnjih prostorih I. ljub. konsumnega društva. Vabijo se vsi odborniki okrožja, da se seje sigurno in točno udeležijo. — Ob posmi uri zvečer se pa vrši istotam skupni sestanek odbornikov okrožja in zaupnikov vseh ljubljanskih skupin. Predmet razgovora: volitve v obrtno sodišče. Ker je stvar važna radi našega zastopstva v obrtnem sodišču, se skupine pozivljajo, da pošljejo svoje zaupnike. — Žumer, predsednik.

d Zveza trg. in privatnih nastavljenec. Kakor smo že poročali priredi Zveza trg. in priv. nastavljenecv izlet v Kamniško Bistrico dne 5. junija. Vse tovariše in tovarišice vabimo, da se nam pridružijo. Zbirališče ob 7. uri jutraj na državnem kolodvoru. V slučaju slabega vremena na odpade izlet.

d Kama gorica. Delavsko bralno društvo uprizeri v nedeljo 5. junija ob 3. uri popoldne v Mošnjah burko »Pogodba« in igranje »Zamujeni vlak«. Čisti dobiček igre je namenjen za popravilo Globokškega mostu.

d Zveza služkinj vabi vse članice na skupni izlet, ki se vrši v četrtek 2. junija na Rožnik. Ob 5. uri se bode brala sveta maša. — Odbor.

d Krekova prosveta. Seja osrednjega odbora se vrši 2. junija, v četrtek ob osmih zvečer v Alojzijevišču. — U. Kattauer, t. e. predsednica.

d Vrhnika. Odsek »Orel« in krožek »Orlica« priredita v nedeljo, dne 5. junija na vrtu Rokodelskega doma veselico z javno telovadbo. Spored vsebuje poleg raznovrstnih telovadnih točk še srečolov, šaljivo pošto itd. Prvovrstna zaloga jestvin in peciva. Začetek javne telovadbe in vrtno veselice ob 3. uri popoldne. Dopoldne ob 9. uri staroslovenska sv. maša v cerkvi Sv. Pavla. Sodeluje dijaški orkester iz Ljubljane. Prijatelji vrhnikega Orla vabljeni! — Vlak odhaja zvečer ob 9. uri iz Vrhnike.

d »Zvezda« ima jutri, v sredo dne 1. junija ob 18. uri v III. nadstr. Jugosl. tisk. svoje predzadnje zborovanje z referatom g. dr. Zupana.

BOJI V EGIPTU.

LDU Aleksandrija, 29. maja. (Wolff) Kakor poročajo uradno, je bilo pri zadnji vstaji ubitih 15 Evropejcev in 49 domačinov, ranjenih pa 68 Evropejcev in 149 domačinov.

Odgovorni urednik: Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.